

Vicerektor och barnrättspristagare förnekar alienationsvåld

Föräldraalienation är en form av barnmisshandel och familjevåld, som består i att barn genom påverkan från en förälder förmås ta avstånd från den andra (liksom ofta även hans hela nätverk) utan befogade skäl. Föräldraalienation är idag väl beforskat.¹ Vilka slags mycket allvarliga skador på både kort och lång sikt som alienationsutsatta barn riskerar att få är även det robust vetenskapligt belagt.²

Maria Eriksson är professor i socialt arbete och vicerektor för forskning och forskarutbildning på Marie Cederschiöld högskola. Hon är även ledamot i Rådet för Brottsofferfonden, ledamot i Insynsrådet för Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd och ledamot i Stockholms Socialtjänstakademi, samt vinnare av Stiftelsen Allmänna Barnhusets Stora Pris 2025 ”för sitt banbrytande arbete med att stärka barnets rättigheter och förbättra livsvillkoren för barn i utsatta situationer”.

Maria Eriksson tillhör en grupp inom svensk barnrätt som förnekar föräldraalienation. Denna grupp är en del av en internationell formation som aktivt och med såväl vetenskapsförnekande som rättsvidriga metoder driver tesen att föräldraalienation inte existerar och att termen inte ska få användas i domstolar. Ett exempel på den internationella delen av denna formations arbetssätt finns beskrivet i en brittisk High Court-dom (motsvarande svensk hovrätt) från 2023, ”Re-A-and-B-children-parental-alienation-judgement”, i vilken domaren bland annat skriver om hur den alienationsdrivande föräldern tillsammans med den FA-förnekande formationen, trakasserade de i domen aktuella barnens av domstolen förordnade terapeut liksom försökte underminera domstolsprocessen.³ Även detta slags förnekande av FA är beforskat, t ex i två färskas studier från 2024 respektive 2025.⁴

Sommaren 2024 undertecknade Maria Eriksson, tillsammans med den internationella FA-förnekarformationen och inom ramen för ett intensivt rekryteringsinitiativ i Sverige, två artiklar i vilka föräldraalienation förnekas och kallas pseudovetenskap, samt enligt undertecknarna av artiklarna bör förbjudas i domstolar.^{5 6} Denna sommar har Maria Eriksson uttalat sig i en artikel i Östgöta Correspondenten den 8 juni, ”Forskarna oense - kan föräldrar manipulera sina barn”.⁷ Artikelns innehåller flera sakfel, där det allvarligaste är att Förenta nationerna, FN, skulle vara ”oroat” över ”hur myndigheter i Sverige använder negativ föräldrapåverkan”. Det stämmer inte. Vad som finns i fråga om FA-kritik som kan associeras till FN (men inte specifikt till Sverige) är en vid det här laget mycket (negativt) uppmärksam rapport från en av de självständiga rapportörer (och FA-förnekare) som

1 Jennifer J. Harman, Richard A. Warshak, Demosthenes Lorandos och Matthew J. Florian, ”Developmental Psychology and the Scientific Status of Parental Alienation” i *Developmental Psychology* 2022.

2 Paloma Miralles, Carmen Godoy och Maria D. Hidalgo, ”Long-term emotional consequences of parental alienation exposure in children of divorced parents: A systematic review” i *Current Psychology* 2023, Suzanne Verhaar, Mandy Matthewson och Caitlin Bentley, ”The Impact of Parental Alienating Behaviours on the Mental Health of Adults Alienated in Childhood” i *Children* 2022 och Jennifer J. Harman, Mandy L. Matthewson och Amy J. L. Baker, ”Losses experienced by children alienated from a parent” i *Current Opinion in Psychology*, 2022.

3 High Court London, [2023] EWHC 1864 (Fam) Case No: ZC18P01363: <https://www.judiciary.uk/judgments/re-a-and-b-children-parental-alienation/>.

4 Edward Kruk och Jennifer J. Harman, ”Countering Arguments Against Parental Alienation as A Form of Family Violence and Child Abuse”, *The American Journal of Family Therapy*, 2024, Joshua Marsden, ”The Scientific Rigor of Parental Alienation Studies: A Quality Assessment of the Peer- Reviewed Research”, *Partner Abuse*, 2025.

5 *Psykologtidningen* 2024-06-04: <https://psykologtidningen.se/2024/06/04/foraldraalienation-ar-pseudovetenskap/>, 2025-08-24, *Survivorfamilynetwork* June 2024: <https://survivorfamilynetwork.com/parental-alienation-is-pseudoscience/?amp=1#content>, 2025-08-23.

6 Förutom artiklarna i fotnot 4 se t ex Göteborgsposten 2024-06-12: https://www.gp.se/debatt/pseudovetenskap-i-domstolar-leder-till-att-valdsutsatta-barn-tystas_fa79cefc-c5df-4f5c-b722-4ff3d2acb9fb, 2025-08-23, Göteborgsposten 2024-06-28: https://www.gp.se/debatt/forbud-mot-att-begreppet-foraldraalienation-anvands-nodvandigt_4f38a7c3-181e-4c6a-ba6e-ac46c85e1877, 2025-08-23 och Riksdagen 24-06-12: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skrifflig-fraga/pseudovetenskap-i-familjerattsliga-sammanhang_for_hb11983/, 2025-08-23.

7 <https://www.corren.se/story-nyheter/norrkoping/artikel/forskarna-ar-oense-kan-foraldrar-manipulera-sina-barn/lwoeg28>

rapporterar till FN:s Human Rights Council, som fått mycket hård internationell kritik för sin rapport av bland annat världsledande FA-forskare.⁸ Denna rapport, som alltså inte är något officiellt FN-dokument, åberopas inte heller och utgör inte grund för något som står i Correnartikeln. Correns grävchef Christian Ströberg har dock svarat (via mail) på en direkt fråga om varifrån uppgifterna kommer om att FN skulle ha en åsikt om föräldraalienation (i Sverige), att det som står i artikeln bygger på en rapport från FN:s barnrättskommitté, ”Concluding observations on the combined sixth and seventh periodic reports of Sweden”,⁹ och att formuleringarna i artikeln är ”en konklusion av det som kan läsas in under föräldrapåverkan” i rapporten. I nämnda rapport står dock ingenting alls om föräldrapåverkan/liknande koncept, eller om att barnrättskommittén skulle vara orolig för situationen rörande detta i Sverige. Ändå inleds artikeln med ingressen ”Socialtjänsten i Norrköping fattar beslut om barn utifrån teorier om föräldrapåverkan – trots varningar från både FN och forskare. – Barn kan ha goda skäl att inte vilja ha kontakt med en förälder, säger Maria Eriksson, professor” och därefter förs i texten ett resonemang där detta påstås. Att det står i debattartikeln i Psykologtidningen, den som Maria Eriksson undertecknat, att FA är ”pseudovetenskap” nämns också, tillsammans med uttalanden av Maria Eriksson om att föräldraalienation har ”svagt vetenskapligt underlag” och ”skakigt vetenskapligt stöd”.

Föräldraalienation förefaller för närvarande öka i stora delar av världen. Ny forskning om FA i Storbritannien av professor Ben Hine vid University of West London visar att alienationsbeteenden hos föräldrar är ”hugely prevalent”, liksom, i samstämmighet med övrig forskning, att det finns en stark korrelation mellan att ha utsatts för FA och PTSD, depression och självmordstankar.¹⁰ I Danmark är föräldraalienation (forældrefremmedgørelse) juridiskt dubbelsanktionerat, dels som ett brott enligt § 243 i straffeloven (brottsbalken), där FA kan ge tre års fängelse (utifrån att det är psykiskt våld), och dels, sedan årsskiftet 2024/25, som en omständighet som alltid ska beaktas i vårdnadstvister. I Norge gav myndigheten Folkehelseinstituttet år 2021 ut den vetenskapligt tunga systematiska kunskapsöversikten *Hvordan forstå og håndtere barn som avviser en forelder: En systematisk kartleggingsoversikt*. I Sverige finns dock varken forskning eller andra initiativ för att alienationsutsatta barn ska få hjälp. Att föräldraalienation är osynligt här, och att de nationella myndigheter, t ex Socialstyrelsen och Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, MFoF, (där Maria Eriksson är ledamot i Insynsrådet), inte tar fram och vidarebefordrar den idag omfattande kunskap som finns till professionerna (ffa socialtjänsterna), som är i mycket stort behov av den, kan bero på att det bland undertecknarna av samma FA-förnekande artiklar som de Maria Eriksson skrivit under återfinns nyckelpersoner på höga positioner inom ansedda och tungt vägande institutioner som högskolor, myndigheter, organisationer, stiftelser och förbund, där Marie Cederschiöld högskola bara är en av aktörerna.

Många föräldrar och andra anhöriga kämpar i Sverige idag för sina FA-utsatta barns överlevnad och för att de ska ha rätt till samma slags skydd och hjälp som andra våldsutsatta barn, vilket är mycket svårt på grund av kunskapsbristen hos de instanser som ska hjälpa dem. Det finns två privata FB-grupper där den ena ”arbetar för alla barns rätt till sina båda föräldrar genom att motverka föräldraalienation” och den andra för att ”drabbade föräldrar kan mötas och utbyta erfarenheter, information och kunskap inom föräldraalienation” med drygt 100 respektive drygt 200 medlemmar (ett antal individer tillhör säkert båda grupperna). Föreningen Vårdnad, boende, umgänge, VBU, blir ständigt kontaktad av mammor och pappor

⁸ Se t ex ”Om den så kallade FN-rapporten” på föreningen VBU:s hemsida: <https://vardnad.se/2024/06/om-fn-rapporten-2/>.

⁹ CRC/C/SWE/CO/6-7

¹⁰ Se University of West London/Ben Hines sida Family breakdown, mental health and parental alienation: <https://www.uwl.ac.uk/research/research-impact/family-breakdown>, 2025-05-06 samt webinarer Alienating Behaviours in the UK med Ben Hine: <https://www.youtube.com/watch?v=NRXh1y9swaM>, 2025-05-09.

i nöd, som ser sina alienationsutsatta barn gå under. Ett oerhört viktigt bidrag i den kunskapsbrist som råder är därför Elin Melanders examensarbete vid institutionen för socialt arbete vid Umeå Universitet vårterminen 2025, "Föräldraalienation (FA) - hur det kan upplevas av barn och vilka konsekvenser de kan få av det".¹¹ I studien står: "Studiens resultat visar att FA klassificeras som våld och det kan orsaka barn 35 olika konsekvenser. Studien har även resulterat i att kunskapsluckor identifierats kring hur utsatta barn ska bli hjälpta //...// FA är våld och det kan ge somatiska-, sociala- och intrapersonella konsekvenser //...// Genom studiens resultat påvisas hur FA bryter mot barns rätt till hälsa, utveckling och trygghet. Studien visar hur FA kan bryta mot barns rätt till sin egen personlighet då de kan uppleva sig bli en *pawn*. FA kan även bryta mot barns rätt till socialt liv då FA kan göra att barn förlorar kontakt med sin förälder. FA kan även bryta mot barns rätt till hälsa då studien bland annat visar att FA kan orsaka ångest, depression och PTSD".

Att förneka föräldraalienation och medverka till att förhindra att kunskap om just denna form av barnmisshandel och familjevåld sprids och används i Sverige är inte förenligt med "att stärka barnets rättigheter och förbättra livsvillkoren för barn i utsatta situationer" (ur motiveringen till Stiftelsen Allmänna Barnhusets Stora Pris som i år tilldelades Maria Eriksson). En person som är professor i socialt arbete och dessutom vicerektor för forskning och forskarutbildning på en högskola, samt har ett antal förtroendeuppdrag rörande barns bästa, kan inte samtidigt vara vetenskapsförnekare och lämna barn som är utsatta för en specifik våldsform åt sitt öde. Att det ändå är just vad Maria Eriksson gör, torde inte heller gå att bortse från av dem som just gett henne ett stort pris för hennes arbete för utsatta barn.

¹¹ <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1988781/FULLTEXT01.pdf>